

Cydraddoldebau a hawliau dynol ym maniffestos 2017

Efallai ei bod yn syndod bod cydraddoldebau a hawliau dynol yn nodwedd eithaf amlwg ym mhob un o faniffestos y chwe phrif blaid ar gyfer etholiad 2017. Nid yw lle yn caniatáu i mi roi'r holl fanylion yma, ond dyma rai o'r uchafbwyntiau ymysg yr ymrwymadau sydd wedi cael eu gwneud.

Hawliau Dynol

Mae'r Blaid Geidwadol yn ymrwymo i'r Ddeddf Hawliau Dynol a'r Confensiwn Ewropeaidd ar Hawliau Dynol ar gyfer y senedd nesaf, ond mae'n ychwanegu y *byddwn ni'n ystyried ein fframwaith cyfreithiol ar hawliau dynol pan mae'r broses o adael yr UE yn dod i ben* (t. 37). Fodd bynnag, byddai'r lluoedd arfog yn *cael eu tynnu o gwmpasiad y Confensiwn Ewropeaidd a bydd yn amodol ar Gyfraith Gwrthdaro Arfog yn y dyfodol* (t. 42).

Mae UKIP yn addo atal erlyn aelodau o'r lluoedd arfog *am weithredoedd a gyflawnwyd wrth gwasanaethu'r Goron* (t. 46). Byddai UKIP yn *diddymu deddfwriaeth Hawliau Dynol y Blaid Lafur a thynnu'r DU o awdurdodaeth Llys Hawliau Dynol Ewrop* (t. 41) a chyflwyno Deddf Hawliau newydd ar gyfer y DU. Byddai'n *Gwarchod rhyddid crefyddol ..., ar yr amod bod y credoau hynny yn bodoli yn gadarn o fewn fframwaith cyfraith Brydeinig. Ni fyddwn yn caniatáu unrhyw fath o ffydd sydd ei hun yn anoddefgar o hawliau dynol pobl eraill* (t. 38).

Byddai Llafur, y Democratiaid Rhyddfrydol a'r Blaid Werdd yn cadw'r Ddeddf Hawliau Dynol, a byddai Plaid Cymru yn *cyhoeddi siarter hawliau dynol ar gyfer Cymru er mwyn amddiffyn y Cymry yn erbyn cefndir o lywodraeth Doriaidd sy'n benderfynol o danseilio'r Ddeddf Hawliau Dynol* (t. 39).

Byddai Llafur, y Democratiaid Rhyddfrydol a'r Blaid Werdd yn ymgorffori gwarchodaethau hawliau dynol ar hyd y gadwyn gyflenwi fel rhan o fargeinion masnach ar ôl gadael Ewrop. Bydd Llafur yn *penodi llysgenhadon byd-eang ymroddedig ar hawliau merched, hawliau Pobl Lesbiaidd, Hoyw, Ddeurywiol a Thrawsrywiol a rhyddid crefyddol* (t. 109) a bydd y Democratiaid Rhyddfrydol yn penodi llysgennad dros ryddid cred.

Mae maniffesto'r Blaid Geidwadol yn cynnwys polisi manwl ynglŷn ag ymdrin â chaethwasiaeth fodern, ac mae ymrwymadau i ymdrin â'r mater yn cael eu gwneud yn ogystal gan Lafur a'r Democratiaid Rhyddfrydol.

Ffoaduriaid a lloches

Mae'r Ceidwadwyr Cymreig yn dweud fod y system loches bresennol *wedi'i anelu at bobl sydd ... â'r adnoddau i ddod i Brydain, yn hytrach na'r rhai hynny sydd angen ein help fwyaf. Lle bynnag y bo'n bosibl, bydd y llywodraeth yn cynnig lloches a noddfa i bobl mewn rhannau o'r byd sy'n cael eu heffeithio gan wrthdaro a gorthrwm, yn hytrach nag i'r rhai hynny sydd wedi cyrraedd Prydain. ... Byddwn ni ... yn sefydlu cynlluniau i helpu unigolion, elusennau, grwpiau ffydd, eglwysi a busnesau i ddarparu tai a chefnogaeth arall ar gyfer ffoaduriaid* (t. 40).

Mae Llafur yn addo *cwrdd â'n hymrwymadau rhyngwladol ynglŷn â'r argyfwng ffoaduriaid* (t. 112) a byddan nhw yn adolygu'r trefniadau gwasgaru. Dywed UKIP y byddai'n *cydymffurfio yn llawn â Chonfensiwn 1951 y CU sy'n ymwneud â Statws Ffoaduriaid, ac yn anrhydeddu ein hymrwymadau i geiswyr lloches dilys* (t. 33).

Mae'r Democratiaid Rhyddfrydol yn gwneud nifer o addewidion, yn cynnwys ymestyn Cynllun Ailgartrefu Ffoaduriaid o Syria i 50,000 o bobl yn ystod y Senedd nesaf ac ailagor y Cynllun Dubs ar gyfer 3,000 o blant sydd wedi ffoi ar eu pennau eu hunain o Ewrop.

Mae'r Blaid Werdd yn addo *System fewnfudo a lloches ddyngarol sy'n cydnabod ac yn ysgwyddo'r cyfrifoldeb dros swyddogaeth barhaus Prydain drwy achosi llif o ymfudwyr drwy'r byd* (t. 19).

Mewnfudo

Bydd y Ceidwadwyr yn ei gwneud yn fwy anodd i'r rhai hynny gyda dyfarniadau troseddol i ddod i mewn i'r DU a byddai UKIP yn gwrthod rhoi teitheb/pasbort iddyn nhw. Dywed UKIP y *bydd teithebau ymfudwyr sy'n cyflawni troseddau sy'n arwain at ddedfryd o garchar yn cael eu diddymu a byddan nhw'n cael eu dal tan y maen nhw'n cael eu halltudio* (tt. 34, 40). Mae UKIP (t. 33) yn cynnig cynllun pasbortau a thrwyddedau gwaith manwl yn dilyn Brexit; mae'r Ceidwadwyr yn addo system newydd, ond nid ydyn nhw yn rhoi manylion amdani.

Bydd Llafur yn *datblygu ac yn gweithredu rheolau mewnfudo teg* (t. 26). Bydd y Democratiaid Rhyddfrydol yn *sicrhau bod y system fewnfudo yn cael ei gweithredu yn deg ac yn effeithlon, gan reoli ffiniau yn llym* (t. 77).

Mae Plaid Cymru yn addo *Polisi mewnfudo rhesymegol sy'n gweithio i Gymru, lle gall myfyrwyr a chrewyr swyddi ddod, lle nad yw cyflogau yn cael eu gostwng a lle mae cymunedau yn cael eu gwarchod* (t. 51).

Byddai Llafur, y Democratiaid Rhyddfrydol a'r Blaid Werdd i gyd yn gwarantu yn unochrog hawliau dinasyddion yr UE sydd yn y DU ar hyn o bryd. Byddai UKIP yn gwarantu *hawliau dinasyddion yr UE sy'n parchu'r gyfraith a oedd yn byw yn y DU cyn i Erthygl 50 gael ei thanio* (t. 34) ynghyd â dinasyddion yr UE a oedd yn gweithio mewn iechyd a gofal cymdeithasol (t. 20). Fodd bynnag, *ni fydd gan ddinasyddion yr UE a ddaeth i'r DU ar ôl 29ain Mawrth 2017 yr hawl awtomatig i aros, a phan yr ydym ni yn gadael yr UE, byddan nhw yn colli'r holl fuddion, yn cynnwys gofal iechyd nad yw'n fater brys* (t. 34).

Addewid y Ceidwadwyr yw y *Byddwn ni ... yn diogelu hawliau dinasyddion yr UE ym Mhrydain a dinasyddion Prydeinig yn y UE* (t. 36).

Integreiddio a gwrth-eithafiaeth

Mae'r Ceidwadwyr yn addo ymdrin ag *eithafiaeth, yn arbennig felly eithafiaeth Islamaidd, drwy ystyried pan dramgwyddau troseddol newydd a all fod angen eu creu, a pha dramgwyddau gwaethygedig newydd a all fod angen eu sefydlu ... A byddwn ni'n sefydlu Comisiwn ar gyfer Gwrthsefyll Eithafiaeth ... er mwyn dod o hyd i bolisiau i orchfygu eithafiaeth a hyrwyddo gwerthoedd lluosgaethol* (tt. 52-3). Yn ogystal, byddan nhw'n *datblygu strategaeth integreiddio newydd, a fydd yn ceisio helpu pobl mewn cymunedau mwy ynysig i ymgysylltu â'r byd ehangach, helpu merched yn y gweithle yn benodol, a dysgu mwy o bobl i siarad Saesneg* (t. 52).

Mae'r Democratiaid Rhyddfrydol a'r Blaid Werdd yn addo rhoi terfyn ar strategaeth *Prevent* a'i disodli gyda strategaethau cymunedol; byddai Llafur yn adolygu ei gweithredu, ac yn siarad o blaid *strategaeth wleidyddol amlgenhedlig hirdymor, a fyddai'n cael ei harwain gan actorion rhanbarthol, er mwyn ymdrin â lledaeniad yr eithafiaeth* (t. 108).

Bydd UKIP yn *rhoi prawf ar agweddau cymdeithasol ymgeiswyr mewnfudo er mwyn meithrin cydlyniad cymunedol a gwarchod gwerthoedd Prydeinig craidd* (t. 34) a byddan nhw yn ... *llunio cynigion i chwalu cynghorau sharia* (t. 35). *Byddan nhw'n rhoi prawf ar wahanu carcharorion Islamaidd ac yn gwrthod*

58 Heol Richmond, Caerdydd CF24 3AT | 58 Richmond Road, Cardiff CF24 3AT | 029 2046 4378
gethin@cytun.cymru | www.cytun.cymru

Mae Cytûn yn gwmni cofrestredig yng Nghymru a Lloegr | Rhif: 5853982 | Enw cofrestredig: "Cytûn: Eglwysi Ynghyd yng Nghymru/Churches Together in Wales Limited" | Mae Cytûn yn elusen gofrestrdedig | Rhif: 1117071

Cytûn is a registered company in England and Wales | Number: 5853982 | Registered name: "Cytûn: Eglwysi Ynghyd yng Nghymru/Churches Together in Wales Limited" | Cytûn is a registered charity | Number: 1117071

mynediad i garchardai i unrhyw imam, pregethwr neu unigolyn a wyddys sy'n hyrwyddo safbwyntiau croes i werthoedd Prydeinig (t. 41).

Deddfwriaeth Cydraddoldebau

Mae pedair plaid yn addo cryfhau cyfraith gydraddoldebau. Byddai'r Ceidwadwyr Cymreig yn ymestyn y Ddeddf Gydraddoldeb i *gyflyrau iechyd meddwl sy'n episodig ac yn gyfnewidiol* (t. 54); bydd y Democratiaid Rhyddfrydol yn *ymestyn gwarchodaeth o ailbennu rhywedd mewn cyfraith gydraddoldeb* (t. 71) ac yn ymestyn y Ddeddf Gydraddoldebau i gynnwys cwmnïau gyda mwy na 250 o weithwyr a gwahardd gwahaniaethu ar sail castau, a byddai'n diogelu Confensiwn yr UE ar Hawliau'r Plentyn mewn cyfraith. Byddai Llafur yn *cryfhau mynediad at gyfiawnder ar gyfer pobl anabl drwy wella Deddf Cydraddoldeb 2010 gan alluogi gwahaniaethu yn y gwaith i gael ei herio* (t. 52) a byddai'n gwneud salwch terfynol yn nodweddiadol warchoddedig. Byddai'r Blaid Werdd yn ymestyn cydraddoldeb ar gyfer *pobl LGBTQIA+* (t. 21). Fodd bynnag, y mae UKIP yn mynegi ei gwrthwynebiad i *nifer fawr o deddfwriaethau ynglŷn â ffydd, cenedl a chydraddoldebau* (t. 32).

Mae'r Ceidwadwyr, Llafur a'r Democratiaid Rhyddfrydol i gyd yn addo ymdrin ag anghyfartaleddau mewn recriwtio a chyflogau rhwng pobl o wahanol darddiadau ethnig, yn arbennig felly yn y gwasanaethau cyhoeddus a chyflogwyr mawr. Mae Llafur yn cynnig amrediad o bolisiau cyflogaeth sy'n cynnwys pob maes o gydraddoldeb.

Bydd y Ceidwadwyr yn *deddfu ar gyfer gorchymyn newidiadau mewn ymarferion heddlu os nad yw 'stopio a chwilio' yn cael ei dargedu yn well* (t. 54) yn ogystal â'r *defnydd anghyfartal o rym yn erbyn pobl Dduon, Asiaidd a phobl lleiafrifoedd ethnig yn y carchar, mewn sefydliadau tramgwyddwyr ifanc ac mewn unedau iechyd meddwl diogel*. Fodd bynnag, byddai UKIP yn *adfer pwerau Stopio a Chwilio i'r heddlu* (t. 40).

Bydd Llafur yn *rhoi terfyn ar hiliaeth a gwahaniaethiad yn erbyn cymunedau Sipsi, Roma a Theithwyr a bydd yn gwarchod yr hawl i arwain ffyrdd crwydrol o fyw* (t. 102), tra y byddai UKIP yn ei gwneud yn *drosedd i sefydlu safle teithwyr heb ganiatâd* (t. 41).

Byddai Llafur yn gwella'r Comisiwn Cydraddoldeb a Hawliau Dynol, byddai'r Democratiaid Rhyddfrydol yn ei adolygu a byddai'r Blaid Werdd yn adfer ei gyllid.

Pobl gydag Anableddau

Mae'r Ceidwadwyr Cymreig yn addo y *byddwn yn dod o hyd i waith i 1 filiwn fwy o bobl gydag anableddau dros y ddeng mlynedd nesaf* (t. 55) ac mae'n addo polisiau i wella mynediad i waith a chyfleusterau lleol.

Mae UKIP yn *addo ymestyn hawliau'r anabl* (t. 31) a gwneud newidiadau i fudd-daliadau anabledd ac Aseidiadau Gallu i Weithio. Yn ogystal, mae Llafur yn addo gwneud nifer o newidiadau i'r driniaeth o anableddau yn y system Nawdd Cymdeithasol, yn cynnwys *asesiad cyfannol, personol* newydd (t. 51). Dywed Plaid Cymru y *byddwn ni'n cefnogi ac yn annog pobl anabl i waith, heb wynebu'r bygythiad o sancsiynau* (t. 26).

Mae'r Democratiaid Rhyddfrydol yn addo *cynyddu'r mynediad i leoedd cyhoeddus a thrafnidiaeth gyhoeddus a ... dod â darpariaethau Deddf Cydraddoldeb 2010 ynglŷn â gwahaniaethu gan gerbydau hurio preifat a thacsis i rym* (t. 71).

Trosedd casineb, trais yn erbyn merched a thrais domestig

Bydd Llafur yn cryfhau'r gyfraith ynglŷn â throseddau casineb yn erbyn Pobl Lesbiaidd, Hoyw, Ddeurywiol a Thrawsrywiol a chyflwyno cynlluniau adrodd a gweithredu blynyddol ynglŷn â throseddau casineb a thrais yn erbyn pobl anabl. Mae'r Ceidwadwyr yn addo *gwthio ein cynllun ar gyfer ymdrin â throseddau casineb a gyflawnwyd ar sail crefydd, anabledd, cyfeiriadedd rhywiol neu hunaniaeth drawsryweddol* (t. 45).

58 Heol Richmond, Caerdydd CF24 3AT | 58 Richmond Road, Cardiff CF24 3AT | 029 2046 4378
gethin@cytun.cymru | www.cytun.cymru

Mae Cytûn yn gwmni cofrestredig yng Nghymru a Lloegr | Rhif: 5853982 | Enw cofrestredig: "Cytûn: Eglwysi Ynghyd yng Nghymru/Churches Together in Wales Limited" | Mae Cytûn yn elusen gofrestrdedig | Rhif: 1117071

Cytûn is a registered company in England and Wales | Number: 5853982 | Registered name: "Cytûn: Eglwysi Ynghyd yng Nghymru/Churches Together in Wales Limited" | Cytûn is a registered charity | Number: 1117071

Bydd Llywodraeth Geidwadol yn llunio Bil ynglŷn â Thrais a Cham-drin Domestig ... er mwyn cydgyfnerthu gorchmynion atal a gwarchod sifil a throseddol a darparu ar gyfer trosedd gwaethygedig newydd os yw'r ymddygiad wedi'i anelu at blentyn, sefydlu Comisiynydd Trais Domestig a Cham-drin ac adolygu'r cyllid ar gyfer llochesau a thenantiaethau ar gyfer dioddefwyr (tt. 55-6). Yn ogystal, byddai Llafur yn penodi Comisiynydd Trais yn Erbyn Merched, yn datblygu'r Cynghorydd Cenedlaethol yng Nghymru, a byddai'n darparu cyllid canolog ar gyfer llochesau i ferched a chanolfannau argyfwng trais. Byddai'r Democratiaid Rhyddfrydol yn adolygu'r ymchwiliad, yr erlyniad, y gweithdrefnau a'r rheolau o dystiolaeth mewn achosion o gam-drin rhywiol a domestig (t. 75).

Byddai UKIP yn trefnu gwiriadau blynyddol gorfodol ar gyfer genethod sy'n cael eu nodi i fod mewn risg o anffurfio organau cenhedlu benywod (t. 36).

Byddai'r Blaid Werdd yn gweithredu strategaeth drwy'r DU er mwyn ymdrin â thrais yn seiliedig ar ryw, yn cynnwys trais domestig, trais a cham-drin rhywiol, anffurfio organau cenhedlu benywod a masnachu pobl (t. 19).

Ymarferion Diwylliannol

Bydd UKIP yn gwahardd gwsigo'r *niqab* a'r *burqa* mewn lleoedd cyhoeddus (t. 37) a byddai'n cyhoeddi dogfennau swyddogol yn Saesneg yn unig a (*Ile y bo'n briodol*) yn Gymraeg (t. 38).

Byddai'r Democratiaid Rhyddfrydol yn gwarantu rhyddid i bobl wisgo gwisg grefyddol neu wisg ddiwylliannol ac ymdrin â'r amllder cynyddol o droseddau casineb Islamoffobig (t. 71).

Byddai UKIP angen labelu *bwyd sydd wedi cael ei ladd yn ddefodol fel halal neu shechita* (t. 55) a gwahardd dulliau Iddewig a Mwslемаidd o ladd sy'n cael ei wneud gan unigolion anghymwys mewn adeiladu heb eu rheoleiddio, ac ymdrin â throseddau o'r fath yn llym.